

درس ۲: انتخاب نوع کسب و کار

❖ نقشه راه

- بسیار روشن است که پیش از شکل‌گیری یک کسب و کار جدید ← کارآفرین به این فکر کند که
- به تنهایی دست به اقدام بزند.
- با فرد دیگری شریک شود.
- کار جدید را عام‌المنفعه انجام دهد.

❖ کدام کسب و کار ؟

- اگر بخواهیم به صورت کلی تفاوت مفهومی شکل‌های مختلف کسب و کار را درک کنیم، باید تنها به این سؤال پاسخ بدهیم که مالک محصول یا کالای نهایی که به مشتری عرضه می‌شود، کیست؟
- مالک کسب و کار یک نفر یا چند نفر هستند و چگونه درآمد یا سود باید تقسیم شود؟
- سازمان تولید ← به این سؤال پاسخ می‌دهد که «تولیدکننده و صاحب اصلی محصول تولیدی چه کسی است؟»
- سازمان تولید ← جایگاه و نقش هر یک از عوامل تولید را تعیین می‌کند.

• انواع کسب و کارها از منظر سازمان تولید

- نوع اول ← کسب و کار شخصی
- نوع دوم ← شرکت
- نوع سوم ← تعاونی‌ها
- نوع چهارم ← مؤسسات غیرانتفاعی و خیریه

❖ نوع اول: کسب و کار شخصی

- همانطور که گفته شد، اکثر کسب و کارها در ایران کسب و کار شخصی، شرکت سهامی و تعاونی هستند.

- این کسب و کار متعلق به یک شخص است.
- امروزه اغلب کسب و کارها در ایران به شکل شخصی اند.
- بیش‌تر این کسب و کارها کوچک مقیاس اند.
- این نوع کسب و کارها در همه نوع فعالیتی، اعم از کشاورزی تا صنعت به ویژه خدمات حضور دارند.
- مشاغل خویش‌فرمایی مانند تعمیرکاران خودرو، لوازم خانگی، بنگاه‌های معاملات ملکی، خرده‌فروشان، کشاورزان و... از کسب و کارهای شخصی هستند.
- کسب و کارهای شخصی، حتی در زمینه‌های تخصصی مانند پزشکی، دندان‌پزشکی، وکالت و حسابداری فعالیت دارند.

✓ ویژگی‌های کسب
و کارهای شخصی

مزایا و معایب کسب و کارهای شخصی	
مزایای کسب و کارهای شخصی	معایب کسب و کارهای شخصی
راه‌اندازی آسان و هزینه‌های نسبتاً اندک	بار سنگین مسئولیت (همه چیز به شما برمی‌گردد، حتی در ناخوشی و سفر)
آزادی عمل و سهولت در تصمیم‌گیری (تصمیم‌گیری در مورد بازاریابی، تغییر شرایط بازار و ...)	مشکل تأمین مالی (پس‌انداز شخصی و قرض از دوستان و خانواده)
مالکیت کامل سود	مسئولیت نامحدود در مقابل بدهی‌ها و دعاوی
منافع مالیاتی (فقط یک‌بار مالیات بر درآمد می‌دهید).	توان مالی نسبتاً پایین
قدرت مانور و جابه‌جایی در آن بیشتر است.	پایین بودن قدرت رقابتی (مثلاً از نظر مالی)
کم‌بودن پیچیدگی فعالیت اقتصادی در آن (مثل حسابداری در این فعالیت)	—

نوع دوم: شرکت

✂ اگر شما شریک نداشته باشید، کارتان یک کار شخصی است چرا که مسئولیت تمام تصمیمات سخت و دشوار بر عهده شماست و این شماست که مالک درآمد این خدمتید.

✂ اگر کسب و کار شما شخصی باشد و چند کارمند استخدام کنید تا در این کار به شما کمک کنند، باز هم شما کسی را شریک نکرده‌اید و کارتان یک کار شخصی است؛ چرا که

(۱) مسئولیت تمام تصمیمات مهم، سخت و دشوار با شماست.

(۲) مالکیت کامل فعالیت و درآمد با شماست.

(۳) دیگران تنها کارمندان شما هستند و از شما حقوق می‌گیرند.

(۱) متعلق به دو نفر یا بیشتر است که شریک نامیده می‌شود.

(۲) هر یک از شریک‌ها متناسب با سهمی که در راه‌اندازی کسب و کار داشته‌اند، در نهایت در سود و زیان شریک هستند.

(۳) درآمد حاصل به نسبت توافقی بین شرکا تقسیم می‌شود.

(۴) احتمالاً هر یک از شرکا مراقب و دلسوز خواهند بود.

✂ ویژگی‌های کسب و کار شرکتی

- شرکت برای رشد بهتر می‌تواند تبلیغ کند، کارمند استخدام کند و یا جذب سرمایه کند.
- شرکت کسب و کاری است که خودش هویت قانونی دارد؛ به این معنی که قانون با یک شرکت، مشابه با یک فرد یا انسان رفتار می‌کند.
- شرکت‌ها حقوق و تعهدات خاصی دارند، دقیقاً همانند آنچه که انسان‌ها انجام می‌دهند. برای مثال، یک شرکت می‌تواند دارایی داشته باشد، با دیگر شرکت‌ها یا افراد وارد قرارداد شود و حتی علیه آن‌ها شکایت کند و مورد شکایت قرار بگیرد.
- شرکت‌ها انواع مختلفی دارند که مهم‌ترین آن‌ها شرکت‌های سهامی است.
- دارایی هر شرکت سهامی به تعداد معینی سهم تقسیم می‌شود و هر کس با خرید سهام شرکت به سهام‌دار آن تبدیل می‌شود که به اندازه سهمش مالکیت نسبی آن را دارد و در منافع و مسئولیت‌ها به همان اندازه سهیم است.
- سهام، یک سند مالکیت است و نشان می‌دهد که دارنده آن، بخشی از مالکیت شرکت را در اختیار دارد و در سود و زیان آن، شریک است مثلاً اگر دارایی شرکتی به ۱۰۰/۰۰۰ سهم تقسیم شده باشد، سرمایه‌گذاری که ۱۰/۰۰۰ سهم آن را خریداری کرده، مالک ۱۰ درصد شرکت است.

▪ ویژگی‌های کسب و کارهای شرکتی

✂ انواع شرکت‌ها از نظر قانون تجارت

- شرکت سهامی عام
- شرکت سهامی خاص
- شرکت‌های تضامنی
- شرکت‌های تعاونی
- شرکت‌های با مسئولیت محدود

➤ یک شرکت برای توسعه کسب و کار زمانی ایجاد می‌شود که:

۱. افق‌های بزرگ‌تر، در نظر داشته باشید.

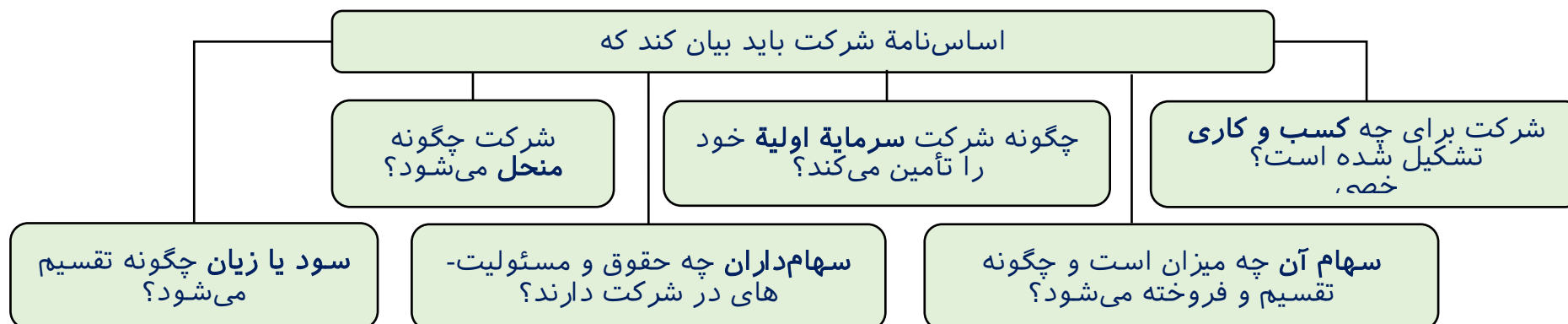
۲. به فکر کسب سود بیشتر باشید.

۳. سرمایه بیشتری بخواهید.

ایجاد یک شرکت

- دولت برای شرکت‌ها قوانینی دارد تا به سرمایه‌گذاران اطمینان بدهد تا فریب نخورند، پذیرش و عمل به چنین قوانینی، زمان‌بر و پرهزینه است و به مشاوره حقوقی نیاز دارد.
- برای تشکیل شرکت، ممکن است به وکیل نیاز داشته باشید تا شما را برای تکمیل اساسنامه شرکت و سایر اسناد مورد نیاز کمک کند.

➤ ایجاد یک شرکت

➤ ساختار و شیوه تصمیم‌گیری در شرکت سهامی اغلب بدین صورت است که ① ابتدا مجمع عمومی (سهام‌داران) شکل می‌گیرد.

② مجمع عمومی هیئت مدیره را انتخاب می‌کند ③ هیئت مدیره، رئیس هیئت مدیره را انتخاب می‌کند ④ هیئت مدیره، مدیرعامل را مشخص می‌کند. ⑤ مدیرعامل، مدیران اجرایی، برنامه‌ریزی، روابط عمومی و ... را انتخاب می‌کند.

مزایا و معایب ایجاد شرکت (سهامی)	
معایب	مزایا
هزینه‌های راه‌اندازی بالاتر	مسئولیت محدود برای سهام‌داران (ضرر و بدهی سهام‌داران محدود به میزان سهام)
تأخیر در تصمیم‌گیری	امکان افزایش سرمایه و تأمین مالی بانکی از طریق (۱) افزایش سهام‌داران (۲) افزایش سرمایه آن‌ها (۳) وام‌های بانکی
پیچیدگی در رابطه مدیریت و مالیکت و موفقیت‌های غیرفردی	امکان رقابت بالاتر به دلیل (۱) مقیاس تولید بالا، (۲) امکان سرمایه‌گذاری بیشتر (۳) قیمت پایین‌تر نسبت به رقبا
تقسیم سود به تناسب مالکیت سهام	تخصیص‌گرایی بیشتر (امکان جذب افراد توانمندتر در زمینه‌های تخصص و ویژه)
قوانین پیچیده‌تر و گزارش‌دهی بیشتر	—
مالیات بر سود شرکت علاوه بر مالیات بر درآمد	—

❖ نوع سوم: تعاونی‌ها

- تعاونی کسب و کاری است که با هدف تأمین نیازمندی‌های اعضا تشکیل می‌شود.
- ایجاد تعاونی، با هدف بهبود وضعیت اقتصادی اعضا می‌باشد.
- در تعاونی تولید، تعدادی تولیدکننده جهت بهره‌مندی از مزایای فعالیت‌های اقتصادی با مقیاس بزرگ، گرد هم می‌آیند و با اقدامات جمعی منفعت خود را بیشینه می‌کنند.
- مثال: تعاونی کشاورزی را عده‌ای از کشاورزان تشکیل می‌دهند تا برای تهیه بذر مرغوب و تهیه سموم و کود و نیز امکان بازاریابی، تبلیغات جمعی و ایجاد زنجیره توزیع به آن‌ها کمک کند.

• ویژگی‌های کسب و کار تعاونی‌ها

۱. تعاونی‌ها مراحل راه‌اندازی کم و بیش مشابهی با شرکت‌ها دارند.
۲. نحوه اداره تعاونی‌ها براساس هر نفر، یک رأی است؛ یعنی هر کدام از اعضا صرف‌نظر از این‌که چقدر از سرمایه تعاونی را تأمین کرده باشد، یک رأی خواهد داشت.
۳. توزیع سود احتمالی در پایان دوره به نسبت سرمایه هر عضو است.

• مراحل راه‌اندازی تعاونی‌ها

❖ نوع چهارم: مؤسسات غیرانتفاعی و خیریه

- مؤسسات غیرانتفاعی و خیریه‌ها، یکی از انواع شرکت‌ها هستند.
- یک مؤسسه غیرانتفاعی نهادی قانونی است که برای انجام مأموریتی غیرسودآور، یعنی با هدفی غیرتجاری شکل گرفته است.
- مأموریت و فعالیت مؤسسات غیرانتفاعی و خیریه اغلب در زمینه‌های انسانی و اجتماعی است؛ مانند امور خیریه، آموزش، توسعه علمی و دینی
- محدوده عمل این مؤسسات گاهی محلی و گاهی ملی و حتی جهانی است.

❖ ویژگی مؤسسات غیرانتفاعی و خیریه

برای تفکر و تمرین

۱- برای هر یک از موارد زیر چه نوع کسب و کار سازمان تولید را توصیه می‌کنید؟

- شرکتی جدید می‌خواهد مجموعه فروشگاه‌های زنجیره‌ای از مواد غذایی سالم راه‌اندازی کند.
شرکت
- یکی از دانش‌آموختگان آشپزی می‌خواهد، رستوران‌های زنجیره‌ای افتتاح کند.
کسب و کار شخصی یا شرکت
- نویسندگی تصمیم می‌گیرد ادامه آخرین کتاب پرفروش خود را بنویسد.
شخصی
- گروهی از دوستان تصمیم می‌گیرند، کسب و کاری بدون عبور از فرایندهای قانونی طولانی آغاز کنند.
شخصی (شراکتی)
- گروهی از کشاورزان می‌خواهند برای خرید کود، دانه و سایر مواد مرتبط به صورت عمده هزینه کنند و هزینه را بین اعضا تقسیم کنند.
تعاونی
- گروهی از مهندسان جوان تصمیم گرفته‌اند لوازم خانگی با کیفیت بالا تولید کنند.
شرکت

۲- به نظر شما آقای محمدی (پدر امیرعلی و ستایش) سازمان تولید خود را باید بر چه مبنایی ترتیب بدهد تا از مشکلات فراوان مالی بیرون

بیاید؟ آیا شما به او توصیه می‌کنید با شرایط موجود یک مؤسسه خیریه نیز برای کارگزارانش ایجاد کند؟ دلیل شما چیست؟

آقای محمدی باید به دنبال سازمان تولید شرکتی باشد تا مشکلات مالی کارخانه را برطرف کند. شرایط آقای محمدی به شکلی نیست که بتواند یک بنگاه خیریه راه‌اندازی کند. بهتر است برای کارگران خود یک تعاونی مصرف ایجاد کند تا هزینه‌های آن‌ها کاهش پیدا کند.

تحلیل کنید.

هر کدام از انواع کسب و کارهای شخصی، شرکتی، تعاونی و غیرانتفاعی، چه مزایا و معایبی دارد؟

مزایا	معایب	
• راه اندازی آسان و هزینه های نسبتاً اندک • آزادی عمل و سهولت در تصمیم گیری • مالکیت کامل سود • منافع مالیاتی (فقط یک بار مالیات بر درآمد می دهد) • قدرت مانور و جابه جایی در آن بیشتر است. • تسلط کامل بر امور • کم بودن پیچیدگی فعالیت اقتصادی در آن	• بار سنگین مسئولیت • مشکل تأمین مالی • مسئولیت نامحدود در مقابل بدهی ها و دعاوی • توان مالی نسبتاً پایین • پایین بودن قدرت رقابتی	کسب و کار شخصی
• مسئولیت محدود برای سهام داران • امکان افزایش سرمایه و تأمین مالی بانکی • امکان رقابت بالاتر • تخصص گرایی بیشتر • دارای هویت قانونی	• هزینه های راه اندازی بالاتر • تأخیر در تصمیم گیری • پیچیدگی ها در رابطه مدیریت، مالکیت و موفقیت های غیرفردی • تقسیم سود به تناسب مالکیت سهم • مالیات بر سود شرکت علاوه بر مالیات بر درآمد • قوانین پیچیده تر و و گزارش دهی بیشتر	شرکت (سهامی)
• بهبود وضعیت اعضا • استفاده از مزایای اقتصادی • تساوی در حق رأی	• محدودیت فعالیت • توان مالی پایین	تعاونی
• عام المنفعه بودن فعالیت ها • رضایت روحی و معنوی	• غیرتجاری بودن • دشواری تشخیص نیازمندان	غیرانتفاعی

تعاریف و اصطلاحات

- ۱- سازمان تولید ← در پاسخ به این سؤال که مالک محصول یا کالای (نهایی) که به مشتری عرضه می‌شود، کیست؟
 - ۲- انواع کسب و کار ← ۱- کسب و کار شخصی ۲- کسب و کار شراکتی ۳- کسب و کار شرکتی ۴- تعاونی‌ها ۵- مؤسسات غیرانتفاعی و خیریه
 - ۳- کسب و کار شخصی ← این نوع کسب و کار متعلق به یک شخص است.
 - ۴- مشاغل خویش‌فرمایی ← این مشاغل کسب و کار شخصی است.
 - ۵- شرکت ← کسب و کاری متعلق به دو نفر یا بیشتر است.
 - ۶- شرکت ← کسب و کاری است که خودش هویت قانونی دارد.
 - ۷- سهام ← سهام یک سند مالکیت است و نشان می‌دهد که دارنده آن، بخشی از مالکیت شرکت را در اختیار دارد و در سود و زیان آن، شریک است.
 - ۸- تعاونی ← کسب و کاری است که با هدف تأمین نیازمندی‌های اعضا تشکیل می‌شود و به بهبود وضعیت اقتصادی آن‌ها کمک می‌کند.
- مؤسسات غیرانتفاعی و خیریه ← این مؤسسات نهادی قانونی هستند که برای انجام مأموریتی غیرسودآور، یعنی با هدفی غیرتجاری شکل گرفته‌اند.